

Oponentský posudek na publikaci Víta Havlíčka Varhany na Královédvorskú

předkládá prof. Jaroslav Tůma

za účelem habilitačního řízení na HAMU v Praze

Zaměření publikace a její význam v kontextu dosud vyšší literatury

Kniha pojednává o varhanách královédvorského regionu, který je svébytným geografickým celkem v rámci vyššího územněsamosprávného celku Královéhradecký kraj. Územní omezení je pro publikaci samotnou velmi důležité, jelikož dokládá rozmanitost výskytu historicky významných nástrojů v poměrně malé oblasti a zároveň také umožňuje autorovi publikace pojednat o varhanách dostatečně podrobně. V tomto smyslu vytváří kniha jakýsi must, jaký je možné považovat za následováníhodný. Dosud vyšší publikace totiž mají vždy nějaká omezení. Většinou přinášejí informace neúplné, popřípadě rezignují na atributy, jaké bychom ale v případě varhan postrádat neměli. Jednou se jedná pouze o jakýsi souhrn v určitém regionu se vyskytujícími nástrojů, bohužel bez hlubších informací, jindy zase v publikacích informace najdeme, ale nedozvíme se, odkud je autor čerpal. V některých případech nalezneme dispoziční současné, jindy zase pouze původní apod. Nikoli vždy je reflektován vývoj lokality či samotného nástroje v časové perspektivě, v jiných naopak právě fotografie chybí, nebo jsou velmi nekvalitní.

Kvalita obsahu a zpracování

Vít Havlíček je vzácným příkladem odborníka, který věcně a přesně dokázal v předložené knize Královédvorské varhany využít svoji všestrannou erudici. Je zároveň autorem schopným postupovat přísně vědecky, což dokládá pečlivou práci s prameny, je schopen se orientovat v archivech a zasazovat jednotlivé informace do širších kontextů, ale pro mě osobně je obzvláště cenné, že zužitkovává i své schopnosti profesionálně vyškoleného varhaníka, jelikož právě interpretační pohled nebývá v případě podobných prací vůbec obvyklý. Nejenže často právě interpretační pohled nedosahuje potřebné hloubky, on většinou spíše úplně chybí, což se dá samozřejmě snadno pochopit, pokud autor je historikem, hudebním vědcem, nikoli praktickým varhaníkem. Jenže varhany jsou zároveň historickou památkou výtvarnou, jistě i technickou, nicméně nelze opomíjet jejich hodnotu hudebního nástroje, který je ze všech nástrojů nejrozmanitější nejen různou velikostí a stylovostí, ale i barvou a charakterem svého zvuku. Důraz na tuto složku, kdy Vít Havlíček popisuje a hodnotí jednotlivé nástroje ze všech těchto uvedených hledisek, je v každém případě cenný a neměl by chybět nikdy, kdy si autor nevytkne za cílovou právě pouze jednu ze zmíněných složek, ať již z toho či onoho důvodu. Jistě známe velmi úzce zaměřené a zároveň velmi kvalitní publikace o varhanách, kdy se autor věnuje např. výhradně výtvarné složce nástrojů, na druhé straně ale právě pro hudebníky je orientace na popis a hodnocení nástrojů z hledisek hudebních, např. repertoárových či zvukových, tím zásadním přínosem.

Doporučení knihy k habilitačnímu řízení

Kromě výše uvedených skutečností mohu konstatovat, že publikace Víta Havlíčka je i pro jakéhokoli milovníka krásných knih, tedy i pro nikoli pouze specifického varhanického zájemce, velmi sympatickým artefaktem. Grafická úprava, byť ji mohu posuzovat pouze jako laik, je velmi vkusná a uživatelsky příjemná, fotografie jsou kvalitní po stránce technické i výtvarné, nepostrádají zároveň svoji informativní hodnotu. Jazykové stránka je taktéž na vysoké úrovni, navíc je text obecně srozumitelný a jistě i širokému publiku přístupný. Jednoznačně tuto knihu doporučuji jako vynikající plusovou položku pro další průběh habilitačního řízení jejího autora.

prof. Jaroslav Tůma

7. 1. 2023, Květov